
GREITO PROCESO ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOJE KORELIACIJA SU ASMENS TEISE Į TEISINGĄ PROCESĄ

Daiva Bereikienė¹

*Mykolo Romerio universitetas Viešojo saugumo akademija Teisės katedra
V. Putvinskio g. 70, LT-44211 Kaunas
Telefonas (8 37) 303 655
El. paštas: d.bereikiene@mruni.eu*

Tomas Gagys²

*Lietuvos administracinių ginčų komisijos Kauno apygardos skyrius
Laisvės al. 36, LT-44240 Kaunas
Telefonas +370 37 374 288
El. paštas: t.gagys@gmail.com*

Jūratė Ramanauskaitė³

*Lietuvos administracinių ginčų komisijos Kauno apygardos skyrius
Laisvės al. 36, LT-44240 Kaunas
Telefonas +370 37 374 288
El. paštas: ramanauskaite_jurate@yahoo.com*

DOI: 10.13165/PSPO-19-23-02

Anotacija. Administracinių ginčų komisija, siekdama užtikrinti asmens teisę į teisingą administracinį procesą, privalo paisyti greito ir neformalaus proceso imperatyvų. Tačiau derinant minėtas kategorijas neišvengiamai susiduriama su iššūkiais. Straipsnyje siekiama atskleisti greito proceso administracinių ginčų komisijoje koreliacijos su pareiga užtikrinti asmens teisę į teisingą procesą praktinius probleminius aspektus ir pateikti problemų sprendimo galimus būdus. Straipsnyje aptariamas skundo (prašymo) nagrinėjimo terminus nustatantis teisinis reglamentavimas. Statistinių duomenų pagrindu išryškintos galimos probleminės situacijos. Atliekama teisės aktais nustatytų administracinių skundų nagrinėjimo terminų administracinių ginčų komisijoje, administraciniame teisme ir mokestinius ginčus nagrinėjančiose institucijose lyginamoji analizė. Straipsnyje daroma išvada, kad imperatyvūs trumpi terminai gali būti priežastimi, trukdančia atlikti tam tikrus procesinius veiksmus, kurie yra labai svarbūs nustatant tiesią administracinėje byloje. Be to, tikslinga koreguoti teisinį reglamentavimą ir nustatyti, kad prireikus motyvuotu administracinių ginčų komisijos sprendimu bendras skundo (prašymo) nagrinėjimo terminas gali būti pratęstas dar 20 darbo dienų, įvertinant šiuos pagrindus: kai siekiant išsamiai atskleisti bylos esmę ir ištirti visas administracinei bylai reikšmingas aplinkybes būtina apklausti specialistą arba gauti eksperto išvadą; kai į administracinio ginčo nagrinėjimą būtina įtraukti trečiuosius suinteresuotus asmenis, kurie anksčiau nebuvo įtraukti į procesą; kai tikslinga kviesti liudytojus, apie kurių buvimą anksčiau šalys nebuvo nurodžiusios; kai pareiškėjas (pareiškėjai) ir atsakovas ketina pasirašyti taikos sutartį dėl ginčo dalyko. Siūloma teisiniu reguliavimu nustatyti lankstesnį termino skundui (prašymui) išnagrinėti nustatymo mechanizmą, jeigu yra tikslinamas skundas (prašymas).

Pagrindinės sąvokos: išankstinis administracinių ginčų nagrinėjimas, administracinių ginčų komisija, terminas skundui nagrinėti, greitas procesas, administracinis procesas.

IVADAS

Teisinės valstybės turinį sudaro daug elementų, tačiau vienas iš dažniausiai analizuojamų, tai realių galimybių sudarymas asmeniui, siekiančiam ginti savo teises, kreiptis į nepriklausomą ir nešališką arbitrą, savo pažeistas teises ginti realiai, o ne formaliai¹. Asmens teises savo veikimu (neveikimu), vilkinimu atlikti veiksmus gali pažeisti valstybės ir savivaldos institucijos bei atskiri valstybės tarnautojai ar pareigūnai. Kaip ne kartą yra nurodęs Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją, įstatymų leidėjas turi pareigą nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad visus ginčus dėl asmens teisių ar laisvių pažeidimo būtų galima spręsti teisme; gali būti nustatyta ir ikiteisminė ginčų sprendimo tvarka, tačiau negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigta asmens, manančio, kad jo teisės ar laisvės pažeidžiamos, teisė ginti savo teises ar laisves teisme². Be jokios abejonės, teismo vaidmuo laikytinas esminiu ginant pagrindines žmogaus teises ir laisves bei skatinant asmenis pasitikėti teisine sistema, tačiau šiam tikslui pasiekti neprieštarauja ir ikiteisminių asmens ir viešojo administravimo subjektų ginčų sprendimo galimybių įtvirtinimas. Svarbu, kad įstatymais būtų nustatytas toks reguliavimas, kad ikiteisminius ginčus nagrinėjantys subjektai turėtų realias procesines galimybes apginti pažeistas asmens teises ar teisėtus interesus ir užtikrinti kiekvieno asmens teisę į teisingą administracinę procesą.

Teisės į teisingą administracinę procesą įgyvendinamas administracinių ginčų komisijoje³ siejamas su daugeliu aspektų, tame tarpe, ir pareiga organizuoti procesą tokiu būdu, kad visi asmenys, kurie mano, kad dėl viešojo administravimo subjektų priimtų individualių administracinių aktų ar veiksmų (neveikimo) viešojo administravimo srityje yra pažeistos asmenų teisės ar teisėti interesai realiai galėtų kreiptis į komisiją, prasmingai dalyvauti bylos nagrinėjime lygiomis teisėmis su oponentu (oponentais), siekti, kad pažeistos teisės būtų apgintos per įmanomai trumpiausią terminą, o priimtas sprendimas būtų paremtas visapusišku faktinių aplinkybių ištyrimu ir įvertinimu bei atitiktis teisiniam reglamentavimui patikrinimu. Teisės normos įpareigoja administracinių ginčų komisiją išnagrinėti skundą

¹ Donatas Murauskas, „Teisinės valstybės principas: sampratos paieškos doktrinoje“, *Teisė*, 78(2011), <http://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/182>

² „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2012 m. liepos 2 d. nutarimas“, „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2012 m. gruodžio 10 d. nutarimas“, žiūrėta 2019 m. lapkričio 6 d., <https://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta136/content>

³ Šiame straipsnyje nurodyta administracinių ginčų komisija suprantama kaip Lietuvos administracinių ginčų komisija ir jos teritoriniai padaliniai: Kauno apygardos skyrius, Klaipėdos apygardos skyrius, Panevėžio apygardos skyrius ir Šiaulių apygardos skyrius. Administracinių ginčų komisija nagrinėja įstatymais jos kompetencijai priskirtus administracinius ginčus dėl viešojo administravimo subjektų priimtų individualių administracinių aktų ar veiksmų (neveikimo) viešojo administravimo srityje.

(prašymą) per 20 darbo dienų (išimtiniais atvejais, terminas gali būti pratęstas dar 10 darbo dienų), tačiau tokie imperatyvūs trumpi terminai gali būti priežastimi, trukdančia atlikti tam tikrus procesinius veiksmus, kurie yra labai svarbūs nustatant tiesą administracinėje byloje.

Lietuvos teisės mokslininkai yra paskelbę nemažai mokslinių publikacijų, kuriose atskleidžiami atskiri ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo Lietuvoje klausimai⁴. Visgi reiktų pabrėžti, jog problematikai, susijusiai su itin trumpų ir imperatyvių skundo (prašymo) nagrinėjimo terminų administracinių ginčų komisijoje nustatymu, nėra skiriamas pakankamas mokslininkų dėmesys. Šios aplinkybės nulemia nagrinėjamos temos aktualumą ir suponuoja būtinybę išsamiau patyrinėti aktualaus teisinio reglamentavimo aspektus bei praktines problemas.

Tyrimo tikslas – atskleisti greito proceso administracinių ginčų komisijoje koreliacijos su pareiga užtikrinti asmens teisę į teisingą procesą praktinius probleminius aspektus ir pateikti problemų sprendimo galimus būdus. **Tyrimo objektas** – teisinio reglamentavimo, įpareigojančio administracinių ginčų komisiją administracinius ginčus išnagrinėti per 20 darbo dienų (išimtiniais atvejais pratęsiant bendrąjį skundo nagrinėjimo terminą dar 10 darbo dienų) problematika. Tikslui pasiekti straipsnyje aptariamas termino skundai (prašymai) išnagrinėti administracinių ginčų komisijoje teisinis reglamentavimas; aptariamos praktinės problemos, sąlygotos imperatyvių trumpų skundo (prašymo) nagrinėjimo komisijoje terminų, kurios susijusios su sunkumais užtikrinant asmenų teisę į teisingą administracinį procesą.

Tyrimo metodai: dokumentų analizės metodu tirti aktualūs teisės aktai, nustatantys skundų (prašymų) nagrinėjimo terminus administracinių ginčų komisijoje, administraciniame teisme bei Mokestinių ginčų komisijoje prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės; analitiniu – kritiniu metodu vertinami skundo (prašymo) nagrinėjimo itin trumpo termino nustatymo praktiniai probleminiai aspektai bei koreliacijos su teisės į teisingą teismą principu ypatumai; mokslinės literatūros analizės metodas taikomas siekiant įvertinti Lietuvos teisės mokslininkų tyrimų, susijusių su ikiteisminio ginčų nagrinėjimo instituto problematikos atskleidimu, išvadas.

⁴Laura Paškevičienė, „Išankstinio administracinių ginčų nagrinėjimo ne teisme institutas Lietuvoje: idėjiniai ir vertybiniai pagrindai“, *Teisė*, 108 (2018); Laura Paškevičienė, „Išankstinio administracinių ginčų nagrinėjimo ne teisme institutas Lietuvoje: teisinio reguliavimo aiškinimo problematika“, *Teisė*, 111 (2019): 67–91, Tomas Gagys ir Jūratė Ramanauskaitė, „Termino skundai paduoti atnaujinimo institutas administracinėje justicijoje“, *Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka*, 21 (2018): 54–70, Birutė Pranevičienė, „Kvaziteismai administracijos veiksmų teisėtumo kontrolės ir administracinių ginčų nagrinėjimo sistemoje“, Daktaro disertacija, 2002 ir kt.

I. SKUNDO (PRAŠYMO) NAGRINĖJIMO ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOJE TERMINO NUSTATYMO TEISINĖS PRIELAIIDOS

Implicitiškai aiškinant Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos⁵ 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą kiekvieno asmens teisę į bylos nagrinėjimą per įmanomai trumpiausią laiką, konstatuotina, jog ši teisė patenka į teisingo bylos nagrinėjimo principo turinį (aktuali ir administracinių ginčų nagrinėjimo atveju). Teisingas bylos išnagrinėjimas per įmanomai trumpiausią terminą visada susiję su siekiu, kad teisiniai santykiai, susiklostę tarp byloje dalyvaujančių asmenų, būtų atkuriami nevilkinant proceso ir veiksmingai, o tai sudaro prielaidas asmenims laiku įgyvendinti siekiamus tikslus (per ilgai užsitęsus ginčo sprendimui, pats rezultatas gali tapti nebeaktualus) ir skatinti asmenis pasitikėti teisine sistema. Europos Tarybos Ministrų Komiteto 2001 m. rugsėjo 5 d. rekomendacijoje dėl alternatyvių ginčų tarp viešojo administravimo institucijų ir privačių asmenų sprendimo priemonių (Nr. Rec (2001)9)⁶ akcentuojama, kad bet kuris neteisminis administracinių ginčų sprendimo būdas reikšmingas tuo, kad asmenys galėtų realizuoti visų pirma operatyvią savo pažeistų teisių gynybą.

Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo⁷ (toliau – IAGNTĮ) 12 straipsnyje numatyta, jog administracinių ginčų komisijai paduotas skundas (prašymas) turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo jo priėmimo dienos (1 dalis); prireikus motyvuotu administracinių ginčų komisijos sprendimu bendras skundo (prašymo) nagrinėjimo terminas gali būti pratęstas dar 10 darbo dienų (2 dalis). Tai reiškia, jog maksimalus terminas per kurį turi būti išnagrinėtas pareiškėjo skundas (prašymas) yra 30 darbo dienų. Tolimesniam problemos atskleidimui yra reikšminga aplinkybė, kad administracinių ginčų komisijai nesuteikta teisė sustabdyti administracinio ginčo nagrinėjimą jokiais pagrindais, t. y. iš anksto yra žinomi maksimalūs terminai per kuriuos turi būti išnagrinėtas skundas (prašymas). Skundo (prašymo) priėmimo klausimas turi būti išspręstas per vieną darbo dieną (10 straipsnio 1 dalis).

⁵„Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija“, *Valstybės žinios*, 987(1995) 40, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.19841>

⁶„Europos Tarybos Ministrų Komiteto 2001 m. rugsėjo 5 d. rekomendacija dėl alternatyvių ginčų tarp viešojo administravimo institucijų ir privačių asmenų sprendimo priemonių Nr. Rec (2001)9“, žiūrėta 2019 m. lapkričio 5 d., https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805e2b59

⁷„Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymas“, INFOLEX, žiūrėta 2019 m. lapkričio 8 d., <https://www.infolex.lt/ta/102288#X307ae8a1fd2746e89950729ee6735097>

Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo⁸ (toliau – ABTĮ) 64 straipsnyje numatyta, jog pasiruošimas nagrinėti administracinę bylą teisme paprastai turi būti baigtas ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo skundo priėmimo dienos (2 dalis); nutartis skirti bylą nagrinėti teismo posėdyje paprastai turi būti priimta ne vėliau kaip prieš mėnesį iki teismo posėdžio dienos (3 dalis); pirmasis teismo posėdis paprastai turi įvykti ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo nutarties skirti bylą nagrinėti teismo posėdyje priėmimo dienos (4 dalis). Taigi, pirmosios instancijos teisme, administracinė byla *paprastai* turėtų būti išnagrinėta per 4 mėnesius nuo bylos iškėlimo teisme⁹. Šis terminas galėtų būti ilgesnis, jeigu nebūtų galimybių bylą išnagrinėti per pirmąjį teismo posėdį, pavyzdžiui esant šiems pagrindams: reikia skirti ekspertizę, kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo, kreiptis į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą dėl teisės aktų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai, kreiptis į administracinę teismą prašant ištirti norminio administracinio teisės akto teisėtumą, negalima nagrinėti tos bylos, iki bus išspręsta kita byla, nagrinėjama civiline, baudžiamąja ar administracine tvarka, bei esant kitiems rečiau taikomiems administracinės bylos sustabdymo pagrindams arba esant kitoms neįprastoms aplinkybėms. Atkreiptinas dėmesys, jog šių aplinkybių egzistavimo trukmei, administracinis teismas iš esmės neturi įtakos, t. y. nuo jo nepriklauso per kiek laiko išnyks sustabdymo pagrindai ir bus galima administracinę bylą išnagrinėti iš esmės ir priimti sprendimą.

Skundo (prašymo) nagrinėjimui administraciniame teisme nustatyti sąlyginai ilgesni terminai, be to, numatytas nebaigtinis sąrašas pagrindų, kuriems esant administracinės bylos nagrinėjimas gali būti sustabdomas bei patys terminai apibrėžiami pakankamai lanksčiai, t. y. numatoma, jog „*paprastai turėtų būti*“. Pavyzdžiui, Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018-ųjų m. veiklos apžvalgoje¹⁰ nurodyta, jog vidutinė bylos nagrinėjimo trukmė 2016 m. buvo 8,24 mėn.¹¹, 2017 m. – 4,97 mėn., o 2018 m. – 4,99 mėn., Vilniaus apygardos

⁸ „Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas“, INFOLEX, žiūrėta 2019 m. lapkričio 8 d., https://www.infolex.lt/portal/start_ta.asp?act=doc&fr=pop&doc=23225&title=LR%20administracini%F8%20byl%F8%20teisenos%20E1statymas

⁹Toks terminas šiame darbe nurodytas įvertinant ABTĮ nurodytus maksimalius terminus, nustatytus atskiriems procesiniams veiksams atlikti, t. y. 1 mėn. pasiruošimas nagrinėti bylą + 3 mėn. nuo nutarties skirti bylą nagrinėti teismo posėdyje.

¹⁰„Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 m. veiklos apžvalga“, žiūrėta 2019 m. spalio 28 d., <https://vaat.teismas.lt/data/public/uploads/2019/02/vaat-2018-m.-teismo-veiklos-apzvalga.pdf>

¹¹Pažymėtina, jog 2016 m. liepos 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 pakeitimo įstatymas, kuriuo buvo pakeisti administracinių bylų nagrinėjimo terminai. Šio straipsnio tikslas nėra detaliai aptarti istorinius pokyčius, todėl plačiau dėl to nepasisakoma.

administracinio teismo 2016-ųjų m. veiklos apžvalgoje¹² nurodyta, jog vidutinė bylos nagrinėjimo trukmė 2015 m. buvo 6,94 mėn. Lietuvos administracinių ginčų komisija ir Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės viešai nepateikia aktualių faktinių duomenų apie skundų nagrinėjimo terminus arba autoriams jų nepavyko rasti, todėl, manytina, jog jie atitinka įstatymuose keliamus reikalavimus.

Įvertinant administracinių ginčų komisijos veiklos vieną pagrindinių tikslų, kad administracinis ginčas būtų išspęstas ne tik teisingai, bet ir greitai bei įstatymais nustatytais terminais, per kuriuos turėtų būti priimtas skundas (prašymas), išnagrinėtas ir paskelbtas sprendimas, visgi, tikslinga aptarti situacijas, kurių kitaip nei keistomis nepavyktų pavadinti. Pavyzdžiui, gautą asmens skundą (prašymą) administracinių ginčų komisijos pirmininkas, pavaduotojas, arba jų pavedimu, kitas komisijos narys, sprendimu atsisako priimti kaip nepriskirtiną administracinių ginčų komisijos kompetencijai. Tokiu atveju, pareiškėjas turėtų teisę per 1 mėnesį nuo sprendimo, kuriuo atsisakyta priimti skundą nagrinėti, gavimo dienos jį apskusti administraciniam teismui, o šis per beveik 5 mėnesius (atsižvelgiant į Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 m. veiklos apžvalgoje nurodytą vidutinį administracinės bylos nagrinėjimo terminą) priimtų sprendimą, kurį, savo ruožtu, per 30 dienų (ABTĮ 132 straipsnio 1 dalis) galėtų asmuo apskusti Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, kuris priimtų galutinį sprendimą dėl administracinių ginčų komisijos sprendimo, kuriuo atsisakyta priimti skundą, teisėtumo. Taigi, nuo galimai nepagrįstai atsisakymo priimti skundo iki galutinio teismo sprendimo statistiškai galėtų praeiti apie 22 mėn.¹³ (1 mėn. komisijos sprendimo apskundimui, 5 mėn. teismo sprendimo priėmimui, 30 d. pirmosios instancijos teismo sprendimo apskundimui, 15,15 mėn. kol byla bus išnagrinėta Lietuvos vyriausiajame administraciniam teisme¹⁴) ir šiam terminui praėjus būtų išspręstas klausimas – pagrįstai komisija atsisakė nagrinėti skundą ar nepagrįstai. Pavyzdžiui, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas administracinėje byloje Nr. eA-418-968/2019¹⁵ nagrinėjo pareiškėjo skundą dėl Vyriausiosios administracinių ginčų komisijos 2017 m. sausio 16 d. sprendimo Nr. 2R-19(4R-23), kuriuo atsisakyta priimti pareiškėjo skundą, teisėtumą. Šioje administracinėje

¹²„Vilniaus apygardos administracinio teismo 2016 m. veiklos apžvalga“, žiūrėta 2019 m. spalio 28 d., <https://vaat.teismas.lt/veiklos-ataskaitos/archyvas/vaat-2016m.-veiklos-apzvalga/599>.

¹³Šis terminas yra hipotetinis, atsižvelgus į praeities skundo nagrinėjimo vidutinius terminus, kurie praktikoje galėtų būti tiek ilgesni, tiek trumpesni.

¹⁴„Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 metų veiklos apžvalga“, žiūrėta 2019 m. spalio 28 d., <https://lvat.teismas.lt/doclib/sxqi7o7klukprujhd9157r2f7rz65y5r>.

¹⁵„Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. vasario 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-418-968/2019“, INFOLEX, žiūrėta 2019-11-14, <https://www.infolex.lt/tp/1695632>

byloje Vyriausiosios administracinių ginčų komisijos sprendimas buvo priimtas 2017 m. sausio 16 d., o Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo – 2019 m. vasario 6 d., t. y. daugiau nei po dviejų metų nuo sprendimo, kuriuo atsisakyta priimti skundą, priėmimo. Šis pavyzdys patvirtina prielaidą, jog nors teisės aktuose ir yra įtvirtinti pakankamai trumpi terminai priimti ir išnagrinėti skundą (prašymą), tačiau gali susiklostyti situacija, jog po beveik dviejų metų laiko, pareiškėjo skundas (prašymas) nepagrįstai bus net pradėtas nagrinėti. Tuo tarpu, jeigu nepagrįstai atsisakytu priimti skundą (prašymą) pirmosios instancijos teismas, pareiškėjo teisės galėtų būti apgintos gerokai greičiau, t. y. per apie 2 mėnesius (7 darbo dienos skundo priėmimui išspręsti, 7 kalendorinės dienos atskirojo skundo pateikimui ir 1,45 mėn. atskirojo skundo išnagrinėjimui¹⁶). Be to, jeigu darant prielaidą, jog administracinis ginčas bus nagrinėjamas iki galutinio ir neskundžiamo teismo sprendimo, tokiu atveju, praleidžiant ikiteisminę administracinių ginčų nagrinėjimo instituciją, asmens skundas nežymiai (1 mėn. kol bus priimtas Lietuvos administracinių ginčų komisijos sprendimas ir 1 mėnuo jam apskūsti), hipotetiškai vertinant, galėtų būti išnagrinėtas greičiau. Ši prielaida galėtų pasitvirtinti tik sąlyginai retais atvejais. Lietuvos administracinių ginčų komisijos 2018 metų veiklos ataskaitoje¹⁷ nurodyta, jog tik 12,25 % visų priimtų sprendimų buvo apskūsta teismui, t. y. 87,75 % bylų buvo galutinai išnagrinėtos administracinių ginčų komisijoje per 20 darbo dienų (išimtiniais atvejais terminą prailginant dar 10 darbo dienų). Lyginant su Vilniaus apygardos administracinio teismo nagrinėjamų bylų trukme (2018 m – 4,99 mėn.) yra gerokai greičiau priimamas galutinis sprendimas. Taigi, praktikoje gali susiklostyti situacija, jog administracinė byla galėtų būti išnagrinėta greičiau administraciniame teisme nei administracinio ginčo nagrinėjimo procesą pradėjus administracinių ginčų komisijoje, tačiau tokios situacijos yra pakankamai retos, todėl atskiro tyrimo nereikalaujančios. Dažiausia skundas (prašymas) administracinių ginčų komisijoje išnagrinėjamas gerokai greičiau nei administraciniame teisme, todėl siekiant greito ir mažiau formalaus administracinio ginčo išsprendimo, asmenys, kurie mano, kad jų teisės ar teisėtus interesus pažeidė viešojo administravimo subjektas, turėtų pasirinkti ikiteisminį administracinio ginčo nagrinėjimą.

Reiktų pažymėti, kad nacionaliniai teisės aktai ikiteisminius ginčus nagrinėjančioms institucijoms numato skirtingus terminus, skirtus priimti, pasirengti, išnagrinėti administracinį ginčą ir paskelbti sprendimą. Pavyzdžiui, ikiteisminės mokesčius ginčus nagrinėjančios

¹⁶ *Supra note*, 10

¹⁷ Lietuvos administracinių ginčų komisijos 2018 metų veiklos ataskaita, žiūrėta 2019 m. lapkričio 5 d., <http://www.lagk.lt/wp-content/uploads/2019/05/LAGK-metin%C4%97-veiklos-ataskaita-2018.pdf>

institucijos Mokestinių ginčų komisija ir centrinis mokesčių administratorius mokesčius ginčus nagrinėja Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo¹⁸ (toliau – Mokesčių administravimo įstatymas) nustatyta tvarka. Šio įstatymo 154 straipsnio 3 dalyje numatyta, jog centrinis mokesčių administratorius turi priimti sprendimą dėl skundo dėl mokesčio ginčo per 30 dienų nuo jo gavimo dienos. Šis terminas centrinio mokesčių administratoriaus sprendimu gali būti pratęstas iki 60 dienų, jeigu skundai nagrinėti reikia papildomo tyrimo, t. y. mokesčių ginčą turi išnagrinėti vėliausiai per 60 dienų. Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės mokesčių ginčą turi išnagrinėti per 60 dienų. Šis terminas, mokesčių mokėtojo prašymu, gali būti sutrumpintas iki 30 dienų (Mokesčių administravimo įstatymo 155 straipsnio 3 dalis). Minėti terminai iš anksto neapibrėžtam terminui gali būti sustabdomi Mokesčių administravimo įstatymo 156 straipsnyje numatytais pagrindais.

Taigi, įvertinant aptartą teisinę reguliavimą, nustatantį terminus, per kuriuos skundą (prašymą) turi išnagrinėti administracinių ginčų komisija, Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir administracinis teismas, akivaizdu, jog administracinių ginčų komisija įstatymu yra įpareigojama priimti, pasirengti ir išnagrinėti skundą per trumpiausius terminus, kurie labai ribotai gali būti pratęsimi bei negali būti sustabdomi.

II. ĮSTATYMU ĮTVIRTINTŲ SKUNDO (PRAŠYMO) NAGRINĖJIMO ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOJE TERMINŲ PRAKTINĖS PROBLEMOS

Kaip jau minėta aukščiau, administracinių ginčų komisijoje ginčas viešojo administravimo srityje paprastai turėtų būti išnagrinėtas greičiau nei administraciniame teisme. Iš kitos pusės, šalys pasirinkdamos ginti savo pažeistas teises siekia ne tik greito, bet ir teisėto bei pagrįsto sprendimo. Lietuvos administracinių ginčų komisijos 2018 metų veiklos ataskaitos¹⁹ duomenimis 87,75 % išnagrinėtose administracinėse bylose buvo priimti sprendimai, kurie nebuvo apskūsti teismui. Šie statistiniai duomenys suponuoja išvadą, kad Lietuvos administracinių ginčų komisijos ir jos teritorinių padalinių priimti sprendimai paprastai tenkina pareiškėjus ir atsakovus, todėl dažniausiai šalys neskundžia sprendimo, t. y. administracinių ginčų komisija priima sprendimus ne tik greitai, bet ir tinkamai apgina asmenų teises²⁰. Žinoma, būtų pernelyg drąsu teigti, jog administracinių ginčų komisijos priimtas ir įsiteisėjęs sprendimas (kai sprendimas neapskūstas teismui) visais atvejais yra neabejotinai

¹⁸„Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas“, INFOLEX, žiūrėta 2019 m. lapkričio 8 d., <https://www.infolex.lt/ta/76519>

¹⁹supranote, 13

²⁰Įsiteisėję administracinių ginčų komisijos sprendimai gali būti vykdomi priverstinai.

teisingas, teisėtas ir pagrįstas, remiantis vien ta aplinkybe, kad pareiškėjas ar atsakovas jo neapskundė.

Kaip jau minėta anksčiau, administracinių ginčų komisija yra apribota labai griežtų terminų per kuriuos turi išnagrinėti skundus. Autorių nuomone, iš vienos pusės tai teigiamas aspektas, nes kyla pasitikėjimas administracinių ginčų komisija (išnagrinėjant skundą per itin trumpą terminą, sudaromos prielaidos itin operatyviai atkurti galimai pažeistą asmens teisę ar teisėtą interesą), tačiau praktikoje gali susiklostyti situacija, kad įstatymu nustatyti labai trumpi terminai išspręsti skundo priėmimo klausimą (ne ilgiau kaip 1 darbo diena), pasirengti ir išnagrinėti ginčą (20 darbo dienų, išimtiniais atvejais pratęsiant dar 10 darbo dienų), bei priimti ir paskelbti sprendimą (ne ilgiau kaip per tris darbo dienas) gali apsunkinti administracinių ginčų komisijos pastangas priimti maksimaliai teisingą, teisėtą ir pagrįstą sprendimą, ištyrus visas bylai reikšmingas aplinkybes. Taigi, vienas iš šio tyrimo tikslų, yra atskleisti, autorių nuomone, svarbiausius aspektus, kuriems turi ar gali turėti neigiamos įtakos šiuo metu įstatymu nustatyti skundo (prašymo) nagrinėjimo terminai.

IAGNTĮ skundo (prašymo) tikslinimo nereglamentuoja, t. y. nenustatyta nei teisė tikslinti skundą (prašymą), nei tvarka pagal kurią skundas turėtų būti tikslinamas, nei patikslinto skundo nagrinėjimo terminai (jeigu tokia teisė pripažįstama). Iš vienos pusės, skundo (prašymo) tikslinimas neišvengiamai darytų neigiamą įtaką skundo (prašymo) išnagrinėjimo terminams. Iš kitos pusės, nesutiekiant teisės tikslinti skundą (prašymą) gali būti paneigiamas ikiteisminio administracinio ginčo nagrinėjimo efektyvumas ir tinkamumas, kai asmeniui nesudaroma galimybė patikslinti skundo dalyko ar pagrindo, siekiant apginti savo pažeistas teises.

Pripažįstant, jog pareiškėjas turi teisę tikslinti savo skundą (keisti dalyką arba pagrindą), susiduriama su problema, susijusia su administracinio ginčo nagrinėjimui nustatytais imperatyviais terminais (skundas turi būti išnagrinėtas per 20 darbo dienų, šį terminą galima pratęsti dar 10 darbo dienų). Esant neįtvirtintai skundo (prašymo) tikslinimo procedūrai, praktiškai skundas (prašymas) galėtų būti tikslinamas bet kuriuo metu iki sprendimo priėmimo (pavyzdžiui, per tam tikrą laiką nuo atsiliepiamo gavimo, nuo aplinkybių paaiškėjimo ar pan.). Tuo tarpu, pagal IAGNTĮ 11 straipsnio 2 ir 3 dalyse įtvirtintas nuostatas, atsakovas atsiliepiamą turi pateikti per 5 darbo dienas nuo tokio reikalavimo gavimo. Tai reiškia, jog komisijos posėdis, kurio metu būtų išnagrinėjamas patikslintas skundas galėtų įvykti tik tuomet, kai administracinių ginčų komisijoje būtų gautas atsakovo atsiliepiamas į patikslintą skundą. Taigi, susidaro teisiškai ydinga situacija. Viena vertus, draudimas pareiškėjui tikslinti skundą (prašymą) iš esmės apribotų pareiškėjo teisę tinkamai ginti galimai pažeistas teises (rengiant

skundą pareiškėjas gali netinkamai įvertinti savo pažeistų teisių apimtį, neturėti visų bylai reikšmingų įrodymų ir kt.), kita vertus, bet koks šio teisinio instituto taikymas neišvengiamai suponuotų administracinio ginčo nagrinėjimui nustatytų terminų pažeidimus.

Kitas aspektas – galimybė iškviesti specialistą arba ekspertą bei prašyti atlikti ekspertizę. ABTĮ 60 ir 61 straipsnyje numatyta galimybė teismui pasitelkti specialistą arba ekspertą tais atvejais, kai nagrinėjant administracinę bylą teisme reikia specialiųjų mokslo, meno, technikos ar amato srities žinių. Minėta procesinė galimybė užtikrina, jog esant tam tikroms situacijoms, kai bylą nagrinėjantis teisėjas dėl objektyvių aplinkybių neturi tam tikros srities žinių, pavyzdžiui, statybų, finansų, informacinių technologijų, medicinos ir pan. Procesinė galimybė gauti specialisto ir eksperto išvadą neabejotinai prisideda prie tinkamo galutinio teismo sprendimo priėmimo ir pašalina galimybę teismui netinkamai įvertinti tam tikrą informaciją, kuri reikalauja specialių žinių. Įstatymų leidėjas specialisto dalyvavimą administracinį ginčą nagrinėjant administracinių ginčų komisijoje reglamentuoja labai fragmentiškai, t. y. IAGNTĮ 11 straipsnio 2 dalies 3 punkte numatyta, jog administracinių ginčų komisijos narys, paskirtas pranešėju byloje, turi teisę kreiptis į specialistus, kad jie pateiktų paaiškinimą ir (ar) išvadą dėl skundo (prašymo) ar atliktų kitus pasirengimo nagrinėti bylą ar bylos nagrinėjimo veiksmus. Be to, IAGNTĮ 14 straipsnio 10 dalyje numatyta, jog bylą nagrinėjant posėdyje išklausomi specialistų paaiškinimai. Deja, bet minėtame įstatyme nereglamentuota specialistų ir/ar ekspertų pasitelkimo tvarka, jų darbo apmokėjimo, bylos sustabdymo galimybės ir kt. Nors įstatymų leidėjas numato, jog byla Lietuvos administracinių ginčų komisijoje būtų išnagrinėta per pakankamai trumpus terminus, tačiau, autorių nuomone, derinant teisės į teisingą procesą imperatyvą ir ypač greito administracinio ginčą išnagrinėjimo pareigą, prioritetas turėtų būti teikiamas asmens teisės į teisingą procesą užtikrinimui. Atsižvelgiant į tai, jog tiek administracinio teismo, tiek ir administracinių ginčų komisijos kompetencija yra panaši²¹ bei įstatymų leidėjas yra numatęs galimybę pasitelkti specialistą, tokia galimybė ir jos realizavimo tvarka turėtų būti reglamentuota detaliau ir aiškiau. Priešingu atveju, galimybė pasitelkti specialistą yra labiau teorinė, kurią ne tik labai sunku realizuoti praktikoje, tačiau to negalima užtikrinti procese nepažeidžiant teisės aktais nustatytų imperatyvių skundo (prašymo) nagrinėjimo terminų.

²¹Administracinio teismo kompetencija yra platesnė, t. y. jis nagrinėja ir tuos administracinius ginčus, kuriems numatyta kitokia ikiteisminė ginčo nagrinėjimo tvarka arba numatyta išimtinė teismo kompetencija, tačiau šio tyrimo tikslas nėra detalus kompetencijų atribojimas, todėl šiuo klausimu plačiau nepasisakoma.

Trečiasis labai aktualus aspektas – galimybė į bylą įtraukti asmenis, kurių teisėms ir/ar pareigoms priimtas sprendimas gali turėti įtakos. IAGNTĮ 13 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog administracinės bylos šalimis laikomi: pareiškėjas (skundą (prašymą) padavęs subjektas); atsakovas (viešojo administravimo subjektas, kurio individualūs administraciniai aktai arba veiksmai (neveikimas) ar vilkinimas atlikti veiksmus skundžiami); tretieji suinteresuoti asmenys (tie, kurių teisėms ar pareigoms bylos sprendimas gali turėti įtakos). ABTĮ 24 straipsnio 2 dalis, kuris nustato skundo (prašymo) administracinių ginčų komisijai turinio reikalavimus, pagal kuriuos įpareigoja pareiškėją skunde (prašyme), be kita ko, nurodyti trečiojo suinteresuoto asmens duomenis. Visgi, praktikoje susiduriama su atvejais, kai pareiškėjai skunde (prašyme) administracinių ginčų komisijai nenurodo trečiojo suinteresuoto asmens (ar nenurodo visų trečiųjų suinteresuotų asmenų), o komisijos narys, paskirtas pranešėju byloje, pasirengimo bylos nagrinėjimui stadijoje ne visuomet gali numatyti asmenis, kurių teisėms ar pareigoms bylos sprendimas gali turėti įtakos. Neretai informaciją apie trečiuosius suinteresuotus asmenis komisija gauna tik žodinio bylos nagrinėjimo posėdyje metu ar gavus atsakovo (viešojo administravimo subjekto) atsiliepimą į pareikštą skundą, t. y. jau einant bendrajam skundo nagrinėjimo terminui, dažnai, netgi kai jis baigiasi bylos nagrinėjimo komisijos posėdyje dieną. Pažymėtina, jog trečiųjų suinteresuotų asmenų įtraukimas į administracinio ginčo nagrinėjimą nors ir atrodo nesudėtingas, tačiau reikalauja papildomų laiko sąnaudų. Pagal IAGNTĮ 11 straipsnio 1 dalies 2 punktą bei 3 dalį, administracinių ginčų komisijos narys, paskirtas pranešėju byloje, privalo tretiesiems suinteresuotiems asmenims išsiųsti skundo (prašymo) nuorašus ir paprašyti per 5 darbo dienas nuo skundo įteikimo dienos pateikti atsiliepimą į skundą (prašymą) ir su skundu (prašymu) susijusią medžiagą (įrodymus, paaiškinimus). Skundo įteikimo trečiajam suinteresuotam asmeniui momentas negali būti tiksliai žinomas (pavyzdžiui, jei pranešimas neįteikiamas, nes nerandamas asmuo, paliekamas pašto pranešimas ir t. t.), tačiau darant optimistinę prielaidą, jog skundas galėtų būti įteiktas trečiajam suinteresuotam asmeniui per 3 darbo dienas nuo jo išsiuntimo dienos. Tai reiškia, jog trečiasis suinteresuotas asmuo per 5 darbo dienas turi teisę parengti ir išsiųsti atsiliepimą į pateiktą skundą, pateikti paaiškinimus ir/ar parengti kitą su skundu susijusią medžiagą. Atsiliepimas administracinių ginčų komisijai (jei teikiama ne elektroninių ryšių priemonėmis) gali būti įteiktas dar maždaug per 3 darbo dienas. Taigi, trečiųjų suinteresuotų asmenų įtraukimas į ginčo nagrinėjimą pratęsus jį 10 darbo dienų įmanomas tik tuo atveju, jei trečiasis suinteresuotas asmuo veikia apdairiai ir rūpestingai, t. y. priima jam skirtą korespondenciją bei teikia savo atsiliepimą, paaiškinimus į pareikštą skundą itin operatyviai. Tačiau realiai

susiklosto situacija, kai 20 darbo dienų ir papildomo 10 darbo dienų termino skundo (prašymo) nagrinėjimui nepakanka, siekiant įtraukti į bylą trečiaisiais suinteresuotais asmenimis visus asmenis, kurių teisėms ar teisėtiems interesams gali turėti įtakos priimtas sprendimas. Tokiu atveju, administracinio ginčo nagrinėjimo procedūra, nors ir operatyvi, ir greita, tačiau gali nekoreliuoti su teisės į teisingą procesą užtikrinimu vien dėl tos priežasties, kad nesudaro galimybių užtikrinti kitų asmenų, kurių teisėms ir pareigoms komisijos sprendimas gali daryti įtakos, teisės būti išklaustiems.

Analogiška situacija aptartajai susiklosto ir tais atvejais, kai į Komisijos posėdį būtina pakviesti liudytojus. Nors ABTĮ 24 straipsnio 2 dalies 7 punkte nustatytas reikalavimas pareiškėjams pateikiant skundą nurodyti liudytojų duomenis, visgi, dažnu atveju proceso šalys dėl trumpo pasiregimo bylos nagrinėjimui termino, teisinio išprusimo stokos ar kitų subjektyvių priežasčių nenurodo liudytojų, galinčių patvirtinti ar paneigti tam tikras bylos aplinkybes ir jų įtraukimo į procesą poreikis paaiškėja tik posėdžio metu, t. y. jau pradėjus bylos nagrinėjimą iš esmės. Liudytojų dalyvavimas bylos nagrinėjime gali būti ypatingai svarbus, siekiant visapusiškai ir objektyviai išnagrinėti kilusį administracinį ginčą, todėl įstatymų leidėjui nustačius imperatyvius terminus bei nereglementavus išimtinių bylos sustabdymo ar nagrinėjimo pratęsimo terminų ilgesniam nei 10 darbo terminui, gali būti užkirstas kelias objektyviam, išsamiam ir visapusiškam bylos išnagrinėjimui.

Be to, aktualu aptarti ir termino skundai išnagrinėti įtaką, skatinant pareiškėją ir atsakovą administracinį ginčą išspręsti taikiai.

IAGNTĮ 15 straipsnyje įtvirtinta galimybė bylos šalims baigti bylą taikos sutartimi (jei ją sudaryti galima atsižvelgiant į bylos pobūdį) bei įpareigoja administracinių ginčų komisiją posėdžio metu siūlyti bylos šalims sudaryti taikos sutartį. Pagal Lietuvos administracinių ginčų komisijos 2018 m. veiklos ataskaitą, Lietuvos administracinių ginčų komisijoje 2018 m. buvo patvirtintos 6 taikos sutartys (išnagrinėtų bylų skaičius 2018 m. – 1167)²², t. y. 0,5 proc. iš visų išnagrinėtų bylų. Atkreiptinas dėmesys, jog Lietuvos administracinių ginčų komisija ikiteismine tvarka nagrinėja skundus (prašymus) dėl viešojo administravimo subjektų priimtų individualių administracinių aktų ar veiksmų (neveikimo) viešojo administravimo srityje. Viešojo administravimo institucijų valdymo struktūra ir kompetencijų paskirstymas lemia, jog taikos sutarties sąlygų derinimo procesas viešojo administravimo institucijoje užima daug laiko, neretai norint priimti sprendimą dėl taikos sutarties suderinimo, reikia sušaukti tam tikram

²²*Supra note 13*

klausimui nagrinėti specialiai sudarytas komisijas (pavyzdžiui, Saugaus eismo komisiją) arba net savivaldybės tarybą. Be to, taikos sutarties sudarymo galimybę ginčo šalys paprastai pradeda svarstyti tik komisijos posėdžio metu. Tai reiškia, jog taikos sutarties suderinimui komisija gali pratęsti skundo nagrinėjimo terminą tik dešimčiai darbo dienų (jei posėdis bylos nagrinėjimui paskirtas laikantis bendrojo 20 dienų skundo nagrinėjimo termino) ir skundo nagrinėjimo terminai negali būti sustabdomi net ir šalims išreiškus norą derėtis dėl taikaus susitarimo sąlygų. Taigi, galiojant dabartiniam teisiniam reglamentavimui ir jame įtvirtintam ypatingai greitam (operatyviam) administracinių ginčų nagrinėjimui ikiteisminėse administracinių ginčų komisijose, be nustatytų atvejų, kai bylos nagrinėjimas gali būti sustabdytas ar pratęstas ilgesniam nei 10 darbo dienų terminui, gali būti užkirstas kelias ginčo šalims pačioms rasti abi puses tenkinantį sprendimą ir sudaryti taikos sutartį. Todėl autorių nuomone, būtina papildyti IAGNTĮ ir nustatyti, kad tam tikrais atvejais bendrasis skundo nagrinėjimo terminas galėtų būti pratęstas ilgesniam nei 10 darbo dienų terminui arba sustabdytas, visų pirma atkreipiant dėmesį į tuos atvejus, kai ginčo šalys siekia taikaus susitarimo.

Atsižvelgiant į tai, straipsnio autoriai mano, jog įstatymų leidėjui būtų tikslinga patikslinti IAGNTĮ nuostatas dėl imperatyvių skundo nagrinėjimo terminų ir numatyti pagrindus, kuriems esant būtų galimybė pratęsti bendrąjį skundo nagrinėjimo terminą ilgesniam nei 10 darbo dienų terminui ar sustabdyti bylos nagrinėjimą. Tai galėtų būti šiame tyrime atskleisti atvejai, pavyzdžiui, kai į administracinio ginčo nagrinėjimą būtina įtraukti trečiuosius suinteresuotus asmenis, kurie anksčiau į procesą įtraukti nebuvo, kviesti liudytojus, apie kurių buvimą anksčiau šalys nebuvo nurodžiusios, ar pareiškėjui ir atsakovui nusprendus kilusį administracinį ginčą spręsti taikiai. Įvertinant administracinių ginčų komisijos veiklos prioritetinę užduotį – administracinius ginčus, priskirtus komisijos kompetencijai, išnagrinėti per įmanomai trumpiausią laiką, taikant mažiau formalų procesą, šiuo atveju optimaliausias sprendimas būtų galimybė bendrąjį skundo (prašymo) nagrinėjimo terminą pratęsti dar 20 darbo dienų.

IŠVADOS

Teisės į teisingą administracinį procesą įgyvendinamas administracinių ginčų komisijoje siejamas su daugeliu aspektų, tame tarpe, ir pareiga organizuoti procesą tokiu būdu, kad visi asmenys, kurie mano, kad viešojo administravimo subjektas pažeidė jų teises ar teisėtus interesus realiai galėtų kreiptis į komisiją, prasmingai dalyvauti bylos nagrinėjime lygiomis teisėmis su oponentu (oponentais), siekti, kad pažeistos teisės būtų apgintos per įmanomai

trumpiausią terminą, o priimtas sprendimas būtų paremtas visapusių faktinių aplinkybių ištyrimu ir įvertinimu bei atitiktis teisiniam reglamentavimui patikrinimu. Teisės normos įpareigoja administracinių ginčų komisiją išnagrinėti skundą (prašymą) per 20 darbo dienų (išimtiniais atvejais, terminas gali būti pratęstas dar 10 darbo dienų), tačiau tokie imperatyvūs trumpi terminai gali būti priežastimi, trukdančia atlikti tam tikrus procesinius veiksmus, kurie yra labai svarbūs nustatant tiesą administracinėje byloje.

Tyrimo rezultatai parodė, kad tikslinga koreguoti teisinį reglamentavimą (IAGNTĮ 12 straipsnio 2 dalis) ir nustatyti, kad prireikus motyvuotu administracinių ginčų komisijos sprendimu bendras skundo (prašymo) nagrinėjimo terminas gali būti pratęstas dar 20 darbo dienų. Siūlytina nustatyti tokius skundo (prašymo) pratęsimo pagrindus: kai siekiant išsamiai atskleisti bylos esmę ir iširti visas administracinei bylai reikšmingas aplinkybes būtina apklausti specialistą arba gauti eksperto išvadą; kai į administracinio ginčo nagrinėjimą būtina įtraukti trečiuosius suinteresuotus asmenis, kurie anksčiau nebuvo įtraukti į procesą; kai tikslinga kviesti liudytojus, apie kurių buvimą anksčiau šalys nebuvo nurodžiusios; kai pareiškėjas (pareiškėjai) ir atsakovas ketina pasirašyti taikos sutartį dėl ginčo dalyko.

Siekiant užtikrinti asmens teisę ne tik į greitą administracinio ginčo sprendimą, bet ir į teisingą administracinį procesą, tikslinga teisinio reglamentavimo priemonėmis įtvirtinti galimybę pareiškėjui pateikti administracinių ginčų komisijai patikslintą skundą. Šio teisinio instituto funkcionavimo realumui užtikrinti būtina nustatyti ne tik skundo tikslinimo procesines priemones (iki kurio momento galima tikslinti skundą; tokia forma pateikiamas patikslintas skundas; draudimas keisti kartu skundo pagrindą ir dalyką ir kt.), bet ir numatyti galimybę administracinių ginčų komisijai šiuo pagrindu pratęsti bendrąjį skundo (prašymo) nagrinėjimo terminą. Šio termino trukmė galėtų būti sietina su administracinių ginčų komisijos pareiga užtikrinti atsakovo, o jei yra, trečiųjų suinteresuotų asmenų teisę į atsiliepimo į patikslintą skundą parengimą bei pateikimą administracinį ginčą nagrinėjančiai komisijai.

LITERATŪRA

1. Murauskas, Donatas. „Teisinės valstybės principas: sampratos paieškos doktrinoje“, *Teisė*, 78(2011), <http://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/182> .
2. Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija. *Valstybės žinios*, 1995-05-16, Nr. 40-987, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.19841>.
3. „Europos Tarybos Ministrų Komiteto 2001 m. rugsėjo 5 d. rekomendacija dėl alternatyvių ginčų tarp viešojo administravimo institucijų ir privačių asmenų sprendimo priemonių Nr. Rec (2001)9“, žiūrėta 2019 m. lapkričio 5d., https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805e2b59 .

4. „Lietuvos administracinių ginčų komisijos 2018 metų veiklos ataskaita“, žiūrėta 2019 m. lapkričio 5 d., <http://www.lagk.lt/wp-content/uploads/2019/05/LAGK-metin%C4%97-veiklos-ataskaita-2018.pdf>.
5. „Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas“, INFOLEX, žiūrėta 2019 m. lapkričio 8 d., https://www.infolex.lt/portal/start_ta.asp?act=doc&fr=pop&doc=23225&title=LR%20administracini%F8%20byl%F8%20teisenos%20%20E1statymas
6. „Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymas“, INFOLEX, žiūrėta 2019 m. lapkričio 8 d., <https://www.infolex.lt/ta/102288#X307ae8a1fd2746e89950729ee6735097>.
7. „Lietuvos Respublikos Konstitucija“. *Valstybės žinios*. 1992, Nr.33-1014.
8. „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2012 m. liepos 2 d. nutarimas“, žiūrėta 2019 m. lapkričio 6 d., <https://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta136/content>.
9. „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2012 m. gruodžio 10 d. nutarimas“, žiūrėta 2019 m. lapkričio 6 d., <https://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta136/content>.
10. „Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas“, INFOLEX, žiūrėta 2019 m. lapkričio 8 d., <https://www.infolex.lt/ta/76519>.
11. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 metų veiklos apžvalga“, žiūrėta 2019 m. spalio 28 d., <https://vat.teismas.lt/doclib/sxqi7o7klukprujhd9157r2f7rz65y5r>.
12. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. vasario 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-418-968/2019“, INFOLEX, žiūrėta 2019-11-14, <https://www.infolex.lt/tp/1695632>.
13. „Vilniaus apygardos administracinio teismo 2016 m. veiklos apžvalga“, žiūrėta 2019 m. spalio 28 d., <https://vaat.teismas.lt/veiklos-ataskaitos/archyvas/vaat-2016m.-veiklos-apzvalga/599>.
14. „Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 m. veiklos apžvalga“, žiūrėta 2019 m. spalio 28 d., <https://vaat.teismas.lt/data/public/uploads/2019/02/vaat-2018-m.-teismo-veiklos-apzvalga.pdf>.

THE RIGHT TO FAST CASE TRIAL IN ADMINISTRATIVE DISPUTE COMMISSION CORRELATION WITH INDIVIDUALS RIGHT TO DUE PROCESS

Daiva Bereikienė¹

Mykolas Romeris University

Tomas Gagys²

Lithuanian Administrative Disputes Commission

Jūratė Ramanauskaitė³

Lithuanian Administrative Disputes Commission

Summary

Administrative Dispute Commission, in order to ensure the individual's right to due process, must respect the imperatives of fast and informal process. However, then trying to combine these categories, challenges are imminent. The aim of the article is to reveal the practical problematic aspects of fast process correlation with practical problematic aspects of duty to ensure the individual's right to due process and possible ways to solve some practical problems in the Administrative Dispute Commission. Moreover, the article discusses the legal framework setting the time limits for dealing with a complaint. Also, based on statistical data some potential problematic situations are highlighted. A comparative analysis was made in order to reveal terms for dealing with administrative complaints in Administrative Dispute Commission, Administrative Court and Tax Dispute Commission. The article concludes that

imperative short terms of complaint examination may interfere with certain procedural steps that are crucial to establish the truth in the administrative case. In addition, it is appropriate to adjust the legal framework to provide that general time limit for examination of complaint may be extended by another 20 working days, evaluating such basics as: necessity to interview a specialist or obtain an expert opinion, involve third parties, not previously involved in the process, also when it is appropriate to call witnesses, who have not been previously identified by the parties, and such cases where the applicant and the defendant intend to enter into a settlement. It is proposed to introduce more flexible mechanism for setting a time limit when the complaint is refined. In the course of investigation, the method of document analysis was used to investigate the relevant legal acts, analytical – critical method was appreciated to reveal practical problems of very short time limits for dealing with a complaint and peculiarities of correlation with the right to a fair trial; the method of scientific literature analyses was applied to evaluate the findings of the research of Lithuanian legal scholars, who had made investigations related to pre-trial dispute resolutions.

Keywords: pre-trial administrative disputes resolution, Administrative Dispute Commission, time limit for dealing with the complaint, operative process, administrative process.

Daiva Bereikienė¹, Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo akademijos Teisės katedros lektorė, doktorantė, Lietuvos administracinių ginčų komisijos narė Kauno apygardos skyriuje. Mokslinių tyrimų kryptys: aplinkosaugos teisė, civilinis procesas, administracinis procesas, žmogaus teisės.

Daiva Bereikienė¹, Mykolas Romeris University, Academy of Public Security, Department of Law, Lecturer; Lithuanian Administrative Disputes Commission, commissioner Research interests: environmental law, procedure of administrative cases, civil procedure law, human rights.

Tomas Gagys², Lietuvos administracinių ginčų komisijos narys Kauno apygardos skyriuje. Mokslinių tyrimų kryptys: administracinė teisė, administracinio proceso teisė, žmogaus teisės, Europos Sąjungos teisė.

Tomas Gagys², Lithuanian Administrative Disputes Commission, commissioner. Research interests: administrative law, procedure of administrative cases, human rights, European Union law

Jūratė Ramanauskaitė³, Lietuvos administracinių ginčų komisijos narė Kauno apygardos skyriuje. Mokslinių tyrimų kryptys: administracinė teisė, administracinio proceso teisė, žmogaus teisės, civilinė teisė

Jūratė Ramanauskaitė³, Lithuanian Administrative Disputes Commission, commissioner. Research interests: administrative law, procedure of administrative cases, human rights, civil law.